



Naturvårdsavtal



Naturvårdsavtal är ett av de sätt som används för att ge formellt skydd åt skogsbiotoper med höga natur- och kulturmiljövärden. Avtalet ger markägaren möjlighet att bidra till bevarandet av dessa värden och den biologiska mångfalden. Denna typ av civilrättsligt avtal kan tecknas för områden som ska lämnas för fri utveckling eller i de fall där man bevarar, utvecklar eller skapar naturvärden genom skötsel.

Målet är alltid naturvård och inte virkesproduktion. Naturvårdsavtalen bidrar till att nå miljömålet "Levande skogar".

Frivillighet

Naturvårdsavtal tecknas mellan Skogsstyrelsen och markägaren. Avtalet bygger på frivillighet. För att ett område ska vara aktuellt ska det vara prioriterat i den strategi för formellt skydd av skog som Skogsstyrelsen och länsstyrelsen tagit fram i samråd med skogsbrukets och naturvårdens organisationer.

Ett nyttjanderättsavtal

Naturvårdsavtal är ett nyttjanderättsavtal enligt jordabalken och avtalslängden kan bestämmas till mellan 1 och 50 år. Äganderätten till marken påverkas inte av naturvårdsavtalet. Avtalet reglerar hur naturvärdena ska bevaras och utvecklas.

Naturvårdsavtal skrivs in som en nyttjanderätt i fastighetsboken vilket innebär att avtalet är giltigt också mot nya markägare.

Ersättning till markägaren

Markägaren får en viss ekonomisk ersättning beroende på områdets bedömda skogliga ekonomiska värde (rotnetto) och avtalstidens längd. Ersättningen betalas antingen som ett engångsbelopp eller vid flera tillfällen.

När avtalet är klart märks området ut genom att gränsträd markeras med färg och stolpar med gränsbrickor sätts upp.

Utveckla natur- och kulturvärden

Naturvårdande skötsel som gynnar naturvärdena anges ibland i avtalet, men det finns inget krav på någon av parterna att utföra åtgärder. Diskussionen kan dock tas upp när som helst på någon av parternas initiativ.

Statliga stöd kan i många fall vara ett stöd/en hjälp för finansieringen av naturvårdsåtgärderna.

Exempel på hur naturvårdsavtal används

Avtal tecknas för att skydda höga natur- och kulturmiljövärden eller för att inom några decennier utveckla enstaka eller begränsade naturvärden till sammanhängande biotoper med hög kvalitet.

Avtalen kan även förstärka framförallt biotopskyddsområden. Den användningen kan till exempel gälla kantzoner utmed ett skyddat vattendrag eller en biotop i ett stormkänsligt läge.



FOTO: KENNETH JOHANSSON

Ökat lövinslag. Avtalen kan bidra till ett ökat inslag av lövträd i skogen. Många arter i olika organismgrupper är knutna till eller utnyttjar resurser från lövträd och buskar.

Stjartmesen är sparsam till sällsynt i skogslandskapet och en av många arter som gynnas av lövträd. Den behöver minst 15 procent lövandel för att finnas kvar i ett område. Arten finns bara i större skogsområden och missgynnas både då lövbiotoper försvinner och då de splittras upp.



FOTO: MATTIAS SPÄRF

Naturskogsartad skog. Äldre, naturligt föröryngrad skog, som inte eller endast sparsamt påverkats av skogsbruksåtgärder, har höga naturvärden. Genom naturliga störningar och fri utveckling får även biotoper med svagare naturvärden en alltmer utpräglad naturskogs-karaktär med träd i olika åldrar, fler trädslag och mer död ved.



Gles skog. Ett stort antal arter gynnas av luckighet och gläntor som släpper ner ljus i skogen. Den halvöppna prägel ger en rikare markflora som är bra för till exempel värmegynnade fjärilar, blomflugor, vildbin, grävsteklar, myror och ett stort antal vedlevande skalbaggar. Bland dessa insekter finns många rödlistade arter, som är missgynnade eller hotade till sin existens. Öppenheten skapar också bra biotoper för fladdermöss.



Naturliga störningar. Brand, storm och översvämning bidrar till dynamiken i skogarna. Vid störningarna nyskas biotoper i en mosaik där många arter har sina livsmiljöer.

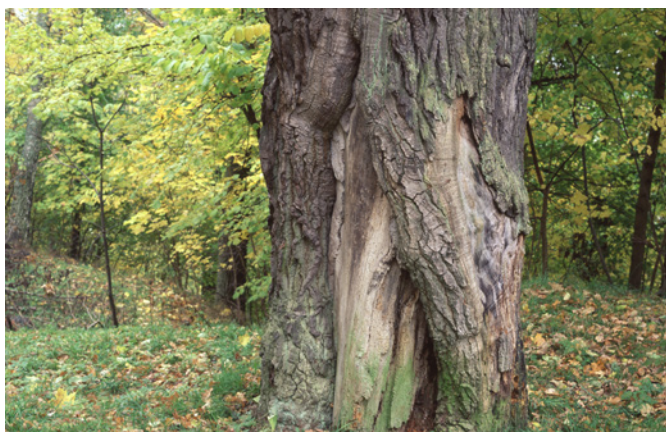
Naturvårdsavtal kan användas för att tillåta fri utveckling efter till exempel storm eller för biotoperna vid bäverdammar.

Skydda och bevara skog

Lagstiftning som reglerar skydd och bevarande av skogens miljöer och arter finns framförallt i miljöbalken, skogsvårdslagen och kulturminneslagen. Större områden med höga naturvärden kan skyddas som nationalparker eller naturreservat. Mindre områden skyddas framförallt genom naturvårdsavtal eller biotopskyddsområde.

Frivillig avsättning kallas ett område som en markägare väljer att skydda på eget initiativ, utan att få ersättning från staten.

Kontakta Skogsstyrelsen för mer information. Se även hemsidan www.skogsstyrelsen.se.



Gamla träd. Olikåldriga bestånd och skiktade skogar ger en stor variation i livsmiljöer och biotopkontinuitet. Gamla träd som lämnas vid avverkning är viktiga för många arter.



Gynna utvalda arter. Avtal kan användas för att gynna en utvald rödlistad art eller arter med speciella biotopbehov. Livsmiljöerna upprätthålls eller utvecklas, bland annat genom skötsel.

Tjädern behöver ett omväxlande skogslandskap med en rad olika biotoper för de vuxna fåglarnas behov vid olika årstider och för kycklingarnas olika utvecklingsstadier.

För mer information Nyckelbiotoper och andra värdefulla biotoper

Broshyren handlar om olika skogsekosystems dynamik och ger bland annat biologiska motiv och praktiska förslag till vård av värdefulla biotoper.
52 sidor

Best.nr. 0507

www.skogsstyrelsen.se/bocker



Kontakta Skogsstyrelsen för mer information. Se även hemsidan www.skogsstyrelsen.se

© Skogsstyrelsen, 2010

All faktainnehåll i informationsbladet överensstämmer med Skogsstyrelsens folder Naturvårdsavtal.

Best. nr. 1033

Text: Viveca jansson, Lennart Svedlund och Per-Anders Ingebro.

Foto: ???